

7. PREDSTAVKA MOSTARSKO-DUVANJSKOGA BISKUPA PETRA ČULE (BR. 273/1947.) OD 11. SRPNJA 1947. KOMISIJI ZA VJERSKA PITANJA BOSNE I HERCEGOVINE, U SVEZI SA ZAHTJEVOM TE KOMISIJE ZA SLANJEM POPISA SVEĆENIKA HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE POKRAJINE*

Ovaj Ordinarijat primio je dopis Naslova od 4. jula 1947., br. 65., u kome stoji ovo: »Zemaljska Komisija BiH... zatražila je od Naslova, da joj pošalje tabelarni pregled cjelokupnog sveštenstva sa teritorija Franjevačkog provincijalata hercegovačkoga...«.

Kako je Franjevački provincijalat jedno, a Biskupski ordinarijat drugo, to smatramo, da je gornji dopis upućen na krivu adresu.

Ali i neovisno od toga mi možemo i ovdje ponoviti samo prijašnju konstataciju, da naime Ordinarijat nije dužan slati Naslovu nikakvih tabelarnih iskaza o sveštenstvu, jedno – jer je kod nas Crkva rastavljena od države, a drugo, što je ova biskupija izišla iz rata samo sa jednom trećinom svoga predratnog personalnog efektiva, tako da usljed pomanjkanja personala Ordinarijat ne može imati nijednog jedinoga svećenika, koji bi se isključivo mogao posvetiti samo kancelarijskim poslovima, stoga je sam potpisani biskup prisiljen lično većinu akata ne samo rješavati nego i na pisačkoj mašini otkucavati. A Naslov ne će valjda od jednoga biskupa tražiti, da postane njihov pisar, jer to i ne dolikuje, a biskup nema ni vremena za takvo pisanje radi prešnjih poslova svoje apostolske službe.

U svom citiranom dopisu Naslov ističe, da je tabelarni iskaz svećenstva poželjan i obzirom na davanje pomoći od strane vlade NR BiH. Ordinarijat je zahvalan vladi naše Federalne Republike na toj brizi za kler. Zahvalni smo takodjer i toj Vjerskoj komisiji, jer smatramo, da je inicijativa u toj stvari potekla s njezine strane.

Ali kolikogod bila materijalna situacija klera prekarna, krivo bi imao, tko misli, da je tu glavni problem. Ima drugih pitanja daleko prećih i važnijih. I Ordinarijat bi bio posebno zahvalan toj Vjerskoj komisiji, kad bi svratila pažnju mjerodavnim baš na ta pitanja i pokušala naći za njih jedno zadovoljavajuće rješenje. Da nabrojimo nekoliko tih pitanja.

(...)

5. – Od januara pa do marta 1947. bili su iseljeni svi franjevci iz samostana Široki Brijeg i preseljeni u Mostar. Za vrijeme

Kad su se povukli iz samostana na Širokom Brijegu u ožujku 1947. jugokomunisti nisu samo spalili matice i sve ostale knjige nego su još i otukli natpis na samostanu

me njihove odsutnosti spaljene su u širokobriješkom samostanu župske matice, pa i privatne knjige pojedinih članova samostana i učinjeno štete najmanje pola milijuna dinara. Ordinarijatu nije poznato, da je povodom ovoga slučaja vodjena isto onako rigorozna istraga kao što se vodi proti župnicima, ako su slučajno, ne predviđajući naknadnog tumačenja dvojbenoga zakona, nešto ubilježili u matice poslije 9. maja 1946., koje su NB vlasništvo Crkve!

(...)

Sve ove ovdje nabrojene pojave nisu u skladu sa zakonom i više je nego očito, da se one zbivaju bez znanja centralnih vlasti naše Republike. Stoga bi Vjerska komisija stekla velikih zasluga za opće dobro, ako bi svojski poradila na uklanjanju ovakvih i njima sličnih pojava, koje samo ometaju sredjivanje naših unutarnjih prilika.

Time bi Vjerska komisija takodjer uvelike zadužila i naše crkvene vlasti, koje bi onda i sa svoje strane učinile sve, pa i ono što nisu dužne, da udovolje željama te Vjerske komisije.

Miroslav Akmadža, *Crkva i država, II.*, Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije »Tkalčić« – Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2010., str. 753. – 754. ✍

* Tekst donosimo u izvorniku.

Dekret pape Urbana VIII.

Sukladno dekretu pape Urbana VIII. i uredbi II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»fra Leo Petrović i 65 subrača«, XI., 1 (20),
Široki Brijeg, 2018., siječanj – lipanj, 2018.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i nakanu):

- poštanskom uputnicom
- UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:

žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Naša kršćanska i naša narodna povijest imala je puno junaka i puno mučenika. Nalazimo se u prelijepom kutku kugle zemaljske koji je uz to geopolitički vrlo važan. Sukobile su se tu različite uljudbe i sve traje do današnjega dana. Sam Bog zna kada će prestati.

U cijelom ovom kolopletu zasigurno trebamo naći svoje mjesto i dopustiti drugomu da i on nađe svoje. Franjevci na Širokom Brijegu od svoga su dolaska razmišljali i djelovali upravo tako. Jugokomunisti su, pak, mislili drukčije. Htjeli su sve zatrti i uspostaviti svoje mišljenje, svoj način življenja i vladanja. Zbog toga ne samo da su pobili franjevce nego su i srušili i zapalili sve ono što su oni podizali. Tako, između ostaloga, nemamo ni pismohranu negdanje Franjevačke klasične gimnazije, iako bi i njima poslije i te kako dobro došla. Tako je to kada se, umjesto barem poštovanja, samo mrzi.

Ni danas stvari u našoj bližoj i daljoj okolini ne stoje puno drukčije. I dalje nas sude i prosuđuju po nekim svojim čudnim mjerilima. No, ne trebamo se svega toga bojati. Ako bismo išli u povijest svoje kršćanske vjere, onda bismo mogli reći da je i Isus skončao kao osuđeni zločinac. Ujedinili su se u tome domaći (židovski vlastodršci) i međunarodni (Rimljani). Pa ipak ništa mu nisu mogli. Isus Krist je uskrnuo te pobijedio smrt. Njegov lik i djelo natkrillili su vrijeme.

Od samoga početka svoje zlodjelo na Širokom Brijegu jugokomunisti su pokušali podvaliti žrtvi, pobijenim fra-

njevcima. U ovom broju glasila donosimo svjedočanstvo iz druge ruke o takvim smicalicama. Imamo i svjedočanstva kako su pokušali snimiti fotografije i film o fratrima s oružjem u rukama, kako su ubili nekoliko svojih boraca zbog toga što nisu htjeli pobiti privedene franjevce. Očito je da se ništa nije dogodilo slučajno. Sve je bilo pomno isplanirano, samo je to trebalo pokriti naknadnim objašnjenjima. Ali nisu uspjeli. Pomogao je puno u tome i mjesni biskup don Petar Čule, kao i tadašnji zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac. Posvjedočili su da su fratri bili nevini, a za to se tada gubila i glava. Naravno, hvala im na tome.

Imajući hvala im na vidu, čovjek se ponekada upita zbog čega nismo dovoljno čvrsti u hodu stazama koje su nam predi utrli. Odlazimo u tuđe daleke zemlje tražeći tamo neku svoju sreću. Istina je da ima poteškoća u našoj domovini, i to s obiju strana granice, ali ako smo iskreni, trebamo priznati da unatoč svemu tomu nikada bolje nismo živjeli. U čemu je onda problem? Očito je da je u našim glavama. Pali smo pred sirenskim zovom odnarođene okoline i povjerovali da su stvari na ovom svijetu relativne. A nisu. Odrasli smo tek ako znamo tko smo i što smo te se ustrajno borimo za svoje vrijednosti.

Naši pobijeni fratri i naš pobijeni puk pali su za više vrijednosti. Imamo li ih snage i mi danas nasljedovati? Razmislimo i neka nam je
mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Utamničeni	41
Stratišta	14	Podsjetnik	45
Pobijeni	16	Povijesne okolnosti	52
Glas o mučeništvu	30	Suočavanje s prošlošću	53
Nagradni natječaj	34	Razgovor	55